Zadeva C-819/21

Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1) Poslovnika Sodišča

Datum vložitve:

30. december 2021

Predložitveno sodišče:

Landgericht Aachen (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

6. december 2021

Vlagatelj predloga:

Staatsanwaltschaft Aachen

Predmet postopka v glavni stvari

Priznanje in izvršitev tujih sodb v kazenskih zadevah – Okvirni sklep 2008/909/PNZ – Pravica do poštenega sojenja – Država članica, v kateri pravosodni sistem po mnenju sodišča v izvršitveni državi članici ni več v skladu z načelom pravne države – Možnost sodišča v izvršitveni državi članici, da zavrne izvršitev tuje sodbe

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali lahko sodišče izvršitvene države članice, ki je pristojno za odločitev o razglasitvi izvršljivosti, na podlagi člena 3(4) Okvirnega sklepa Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah zavrne priznanje sodbe druge države članice in izvršitev kazenske sankcije, izrečene s to sodbo, v skladu s členom 8 Okvirnega sklepa Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008, če obstajajo indici za to, da so bile razmere v tej državi članici ob izdaji odločbe, ki jo je treba izvršiti, oziroma poznejših odločb,

DELOVNI DOKUMENT

povezanih s to odločbo, nezdružljive s temeljno pravico do poštenega sojenja, ker pravosodni sistem v tej državi članici kot celota ni več v skladu z načelom pravne države iz člena 2 PEU?

2. Ali lahko sodišče izvršitvene države članice, ki je pristojno za odločitev o razglasitvi izvršljivosti, na podlagi člena 3(4) Okvirnega sklepa Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 v povezavi z načelom pravne države iz člena 2 PEU zavrne priznanje sodbe druge države članice in izvršitev kazenske sankcije, izrečene s to sodbo, v skladu s členom 8 Okvirnega sklepa Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008, če obstajajo indici za to, da pravosodni sistem v tej državi članici ob odločanju o razglasitvi izvršljivosti ni več v skladu z načelom pravne države iz člena 2 PEU?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

   ali je treba, preden se na podlagi člena 3(4) Okvirnega sklepa Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah zavrne priznanje sodbe sodišča druge države članice in izvršitev kazenske sankcije, izrečene s to sodbo, ker obstajajo indici za to, da so razmere v tej državi članici nezdružljive s temeljno pravico do poštenega sojenja, ker pravosodni sistem kot celota v tej državi članici ni več v skladu z načelom pravne države, v drugi fazi preveriti, ali so razmere, nezdružljive s temeljno pravico do poštenega sojenja, v zadevnem postopku konkretno škodovale obsojencu/obsojenki?

4. Če je odgovor na prvo in/ali drugo vprašanje nikalen v smislu, da za odločitev, ali so razmere v državi članici nezdružljive s temeljno pravico do poštenega sojenja, ker pravosodni sistem kot celota v tej državi članici ni več v skladu z načelom pravne države, niso pristojna nacionalna sodišča, ampak Sodišče Evropske unije:

   ali je bil pravosodni sistem v Republiki Poljski 7. avgusta 2018 in/ali 16. julija 2019 oziroma ali je pravosodni sistem v Republiki Poljski v sedanjem času v skladu z načelom pravne države iz člena 2 PEU?

Navedene določbe prava Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 47, prvi odstavek.

Okvirni sklep Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 o uporabi načela vzajemnega priznavanja sodb v kazenskih zadevah, s katerimi so izrečene zaporne kazni ali ukrepi, ki vključujejo odvzem prostosti, za namen njihovega izvrševanja v Evropski uniji (UL 2008, L 327, str. 27).

DELOVNI DOKUMENT

Okvirni sklep Sveta z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (2002/584/PNZ) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34).

Navedene nacionalne določbe

Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zakon o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah, v nadaljevanju: IRG), zlasti člen 73, drugi stavek, ki se ujema s členom 3(4) Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

1 Poljski državljan M. D. ima običajno prebivališče v Nemčiji. Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu, Poljska) ga je 7. avgusta 2018 obsodilo na pogojno kazen zapora šest mesecev. M. D. na obravnavi 7. avgusta 2018 ni bil navzoč. Po informacijah Sąd Okregowy Szczecin (okrožno sodišče v Szczecinu, Poljska) je bilo M. D. vabilo na obravnavo z dne 7. avgusta 2018 poslano na njegov naslov v Pyrzycu (Poljska), ki ga je navedel med preiskavo.

2 Pri kaznivih dejanjih, na katerih temelji obsodba, ki sta bili storjeni v obdobju od marca leta 2009 do 31. julija 2009, bi šlo na podlagi nemškega kazenskega zakonika za kaznivi dejanji poneverbe in ponarejanja listin po členu 246(1) in členu 267 StGB (kazenski zakonik).

3 Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu) je s sklepom z dne 16. julija 2019 preklicalo pogojno obsodbo in odredilo izvršitev kazni zapora.

4 Generalstaatsanwaltschaft Köln (generalno državno tožilstvo v Kölnu, Nemčija) je 17. decembra 2020 odločilo, da kljub evropskemu nalogu za prijetje Sąd Okregowy Szczecin (okrožno sodišče v Szczecinu) z dne 13. avgusta 2020 ne bo izročilo M. D., ker ima ta običajno prebivališče v Nemčiji in je ugovarjal izročitvi.

5 Sąd Okregowy Szczecin (okrožno sodišče v Szczecinu) je 26. januarja 2021 v skladu s členom 4 Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ zaprosilo Generalstaatsanwaltschaft Berlin (generalno državno tožilstvo v Berlinu, Nemčija), naj preveri prevzem izvršitve kazni zapora, izrečene M. D. Generalno državno tožilstvo v Berlinu je to zaprosilo posredovalo pristojnemu Staatsanwaltschaft Aachen (državno tožilstvo v Aachnu, Nemčija), ker M. D. v Nemčiji živi na območju njegove pristojnosti.

6 Državno tožilstvo v Aachnu je zaslišalo M. D. glede prošnje Sąd Okregowy Szczecin (okrožno sodišče v Szczecinu).

DELOVNI DOKUMENT

7 M. D. je 18. junija 2021 po telefonu obvestil državno tožilstvo v Aachnu, da s pomočjo odvetnika poskuša razjasniti zadevo s poljskimi organi. Vabila naj ne bi prejel. Sicer naj očitki tudi po vsebini ne bi bili resnični.

8 11. avgusta 2021 je na državno tožilstvo v Aachnu prispelo pisno stališče M. D. V njem je navedel, da je osebni avtomobil, ki je bil predmet obsodbe z dne 7. avgusta 2018, prejel kot plačilo. M. D. naj ne bi pobegnil v Nemčijo. Nasprotno, v Nemčiji naj bi hotel bolje živeti s svojo družino. Od leta 2011 naj bi s svojo družino živel v Nemčiji. Nihče naj ga ne bi obvestil o tem, da zoper njega na Poljskem poteka postopek. Leta 2016 naj bi z njim navezala stik poljska državna tožilka. Nato naj bi odpotoval na Poljsko, kjer naj bi bil zaslišan na policiji. Poleg tega naj bi kot kontaktni naslov pustil svoj nemški naslov. V naslednjem pismu, ki naj bi ga prejel od poljskih organov, naj bi bil obveščen, da je bil pravnomočno obsojen.

9 Državno tožilstvo v Aachnu je 2. novembra 2021 pri predložitvenem sodišču predlagalo, naj izvršitev sodbe Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu) v povezavi s sklepom tega sodišča z dne 16. julija 2019 razglasi za dopustno in v skladu s poljsko ureditvijo izvršitve določi kazen zapora šest mesecev. Pogoji za izvršitev poljske sodbe naj bi bili izpolnjeni.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

10 Predložitveno sodišče najprej zelo izčrpno predstavlja sodno prakso Sodišča o poljski pravosodni reformi in pravni državi na Poljskem, in sicer sodbe z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (pomanjkljivosti sodnega sistema) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586); z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (neodvisnost rednih sodišč) (C-192/18, EU:C:2019:924); z dne 19. novembra 2019, A. K. in drugi (neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča) (združene zadeve C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982); z dne 15. julija 2021, Komisija/Poljska (disciplinska ureditev, ki se uporablja za sodnike) (C-791/19, EU:C:2021:596); z dne 2. marca 2021, A. B. in drugi (imenovanje sodnikov na vrhovnem sodišču – pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153) (vključno z odločbo poljskega ustavnega sodišča z dne 7. oktobra 2021, ki je izšla po tej sodbi), in z dne 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim in drugi (od C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931), ter sklepa podpredsednika Sodišča z dne 14. julija 2021, Komisija/Poljska (C-204/21 R, neobjavljen), in z dne 27. oktobra 2021, Komisija/Poljska (C-204/21 R, neobjavljen, EU:C:2021:877).

11 Poleg tega izčrpno navaja Predlog Evropske komisije za Sklep Sveta o ugotovitvi očitnega tveganja hujše kršitve načela pravne države v Republiki Poljski (COM(2017) 835 final), omenja pa tudi sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice, in sicer sodbi proti Poljski z dne 7. maja 2021 (Xero Flor w Polsce sp. z

DELOVNI DOKUMENT

o.o. proti Poljski, pritožba št. 4907/18) in z dne 8. novembra 2021 (Dolińska-Ficek in Ozimek proti Poljski, pritožbi št. 49868/19 in 57511/19).

12 Prvo vprašanje: Predložitveno sodišče na podlagi navedene sodne prakse in ukrepov Komisije sklepa, da zaradi objektivnih, zanesljivih, natančnih in ustrezno posodobljenih podatkov o delovanju pravosodnega sistema na Poljskem obstajajo indici za to, da so bile razmere v poljskem pravosodnem sistemu ob izdaji sodbe Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu) z dne 7. avgusta 2018 in ob izdaji sklepa tega sodišča z dne 16. julija 2019 nezdružljive s temeljno pravico M. D. do poštenega sojenja, ki izhaja iz člena 47, drugi odstavek, Listine.

13 Zato se postavlja vprašanje, ali odločitev na podlagi člena 3(4) Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ o tem, ali je pravosodni sistem v Republiki Poljski 7. avgusta 2018 oziroma 16. julija 2019 izpolnjeval zahteve, ki izhajajo iz načela pravne države iz člena 2 PEU in je bila temeljna pravica M. D. do poštenega sojenja, ki izhaja iz člena 47, drugi odstavek, Listine, zagotovljena, sprejme nacionalno sodišče, ki je pristojno za odločitev o razglasitvi izvršljivosti, ali gre pri tem za vprašanje o „razlagi Pogodb“, ki je na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (a), PDEU v pristojnosti Sodišča Evropske unije.

14 Sodišče je sicer v sodbi z dne 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim in drugi (od C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931), presodilo, da mu člen 267 PDEU ne daje pristojnosti, da uporabi pravila Unije v določenem primeru, ampak le, da se izreče o razlagi Pogodb in aktov, ki jih sprejmejo institucije Unije.

15 Vendar predložitveno sodišče meni, da je vprašanje, ali so bile razmere v državi članici združljive z načelom pravne države iz člena 2 PEU in temeljno pravico zadevne osebe do poštenega sojenja, ki izhaja iz člena 47, drugi odstavek, Listine, tako temeljno, da o njem ne bi smela odločati posamezna nacionalna sodišča, ampak bi moralo o njem na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (a), PDEU enotno odločiti Sodišče. V nasprotnem primeru bi zaradi tega, ker bi nacionalna sodišča različno razlagala določbe, ki so osrednjega pomena za pravno skupnost Evropske unije, obstajalo tveganje za pravno negotovost.

16 Drugo vprašanje: Predložitveno sodišče meni, da ob vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču zaradi objektivnih, zanesljivih, natančnih in ustrezno posodobljenih podatkov o delovanju pravosodnega sistema na Poljskem obstajajo indici za to, da so razmere v poljskem pravosodnem sistemu zaradi različnih ukrepov, sprejetih med tako imenovano „pravosodno reformo“, nezdružljive s skupnimi vrednotami, povezanimi z načelom pravne države iz člena 2 PEU.

17 Sodišče je v sodbi z dne 15. julija 2021, Komisija/Poljska (disciplinska ureditev, ki se uporablja za sodnike) (C-791/19, EU:C:2021:596), navedlo, da je to, da država članica spoštuje vrednote iz člena 2 PEU – torej tudi načelo pravne

DELOVNI DOKUMENT

države – pogoj za uživanje vseh pravic, ki izhajajo iz uporabe Pogodb za to državo članico.

18 To po mnenju predložitvenega sodišča pomeni, da je treba v skladu s členom 3(4) Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ razglasitev izvršljivosti zavrniti tudi, kadar je bil položaj v državi članici, ko so pravosodni organi odreditvene države članice izdali odločbo, ki jo je treba izvršiti, oziroma poznejše odločbe, povezane s to odločbo, v skladu z načelom pravne države, a se je v vmesnem obdobju – torej, preden je sodišče, pristojno za odločitev o razglasitvi izvršljivosti, sprejelo odločitev – položaj v odreditveni državi članici tako spremenil, da zdaj ni več združljiv z načelom pravne države. Če zadevna država članica ne spoštuje več načela pravne države, ki je vrednota, določena v členu 2 PEU, bi lahko v skladu z navedbami Sodišča iz navedene sodbe izgubila pravice, ki izhajajo iz uporabe Pogodb, torej tudi pravico iz člena 8 Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ, da pravosodni organi druge države članice priznajo in izvršijo njeno sodbo.

19 Tudi v tem okviru se postavlja vprašanje, ali lahko odločitev, ali Republika Poljska ne spoštuje (več) vrednot pravne države iz člena 2 PEU in je zato izgubila svoje pravice, ki izhajajo iz uporabe Pogodb, sprejmejo nacionalna sodišča ali je zanjo na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (a), PDEU pristojno izključno Sodišče Evropske unije.

20 Odgovor na to vprašanje je pomemben za obravnavani postopek, ker tudi če bi se – s čimer se predložitveno sodišče ne strinja – štelo, da razmere na Poljskem ob izdaji odločb Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu) z dne 7. avgusta 2018 in z dne 16. julija 2019 niso bile nezdružljive s temeljno pravico do poštenega sojenja, zaradi sedanjega razvoja dogodkov vsekakor obstajajo konkretni indici za to, da se v Republiki Poljski ne spoštuje (več) načela pravne države iz člena 2 PEU.

21 Predložitveno sodišče v obrazložitev tega stališča navaja, da Republika Poljska v postopku C-204/21 ni oziroma ni zadostno upoštevala začasne odredbe podpredsednika Sodišča z dne 14. julija 2021, tako da ji je podpredsednik Sodišča Evropske unije s sklepom z dne 27. oktobra 2021 naložil denarno kazen v višini 1.000.000 EUR na dan.

22 Poljsko ustavno sodišče je s sodbo z dne 7. oktobra 2021 kot odziv na sodbo z dne 2. marca 2021, A. B. in drugi (imenovanje sodnikov na vrhovnem sodišču – pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153), odločilo, da so deli prava Unije, zlasti poskus vmešavanja Sodišča Evropske unije v poljsko sodstvo, v nasprotju s poljsko ustavo.

23 Predložitveno sodišče na podlagi tega sklepa, da se Republika Poljska ne počuti več zavezana spoštovanju primarnosti prava Unije.

24 Tretje vprašanje: Predložitveno sodišče v okviru tega vprašanja ponovno opozarja na sodbo Sodišča z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (pomanjkljivosti sodnega sistema) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), v kateri je

DELOVNI DOKUMENT

Sodišče to, da je treba pri izvršitvi evropskega naloga za prijetje preveriti obstoj konkretne kršitve temeljnih pravic oziroma tveganja za kršitev temeljnih pravic, obrazložilo z navedbo v uvodni izjavi 10 Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ, ki Evropskemu svetu priznava izključno pravico odločitve glede zaustavitve izvajanja mehanizma evropskega naloga za prijetje.

25 Vendar Okvirni sklep 2008/909/PNZ ne vsebuje primerljive ureditve. Zato se postavlja vprašanje, ali je treba tudi v obravnavanem primeru – v skladu z dvostopenjskim postopkom preizkusa, ki ga je določilo Sodišče v sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (pomanjkljivosti sodnega sistema) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), – preveriti, ali je za M. D. zaradi njegove obsodbe s sodbo Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu) z dne 7. avgusta 2018 v povezavi s sklepom tega sodišča z dne 16. julija 2019 obstajala resnična nevarnost, da mu bo kršena temeljna pravica do neodvisnega sodišča in zato bistvena vsebina njegove temeljne pravice do poštenega sojenja.

26 Predložitveno sodišče meni, da konkretna presoja kršitve oziroma tveganja za kršitev temeljnih pravic M. D. ni potrebna, ker Okvirni sklep 2008/909/PNZ ne vsebuje ureditve, ki bi bila primerljiva z uvodno izjavo 10 Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ. Poleg tega se sklicuje na sodbo Sodišča z dne 27. maja 2019, OG in PI (državni tožilstvi v Lübecku in Zwickauu) (C-508/18 in C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), katere predmet je bil prav tako obseg zahteve po neodvisnosti sodstva in v kateri je Sodišče odločilo, da zgolj abstraktna možnost političnega vpliva ministrstva za pravosodje zadostuje za to, da bi lahko za nemški državni tožilstvi obstajala nevarnost, da bi izvršilna veja oblasti vplivala na njuno odločitev v zvezi z izdajo evropskega naloga za prijetje. Zaradi tega zadevnih nemških državnih tožilstev ni bilo mogoče šteti za „odreditveni pravosodni organ“ v smislu člena 6(1) Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ.

27 Predložitveno sodišče meni, da dvostopenjskega postopka, ki ga je Sodišče razvilo za izvršitev evropskega naloga za prijetje, tudi ni mogoče po analogiji uporabiti za odločitev o izvršitvi sodbe, saj zadevni vprašanji nista primerljivi.

28 Sodišče je v navedeni sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (pomanjkljivosti sodnega sistema) (C 216/18 PPU, EU:C:2018:586), namreč navedlo, da je treba – po ugotovitvi objektivne kršitve načela pravne države – na drugi stopnji preveriti, ali bo za zadevno osebo po njeni predaji odreditvenemu pravosodnemu organu obstajala resnična nevarnost, da ji bo kršena temeljna pravica do neodvisnega sodišča in zato bistvena vsebina njene temeljne pravice do poštenega sojenja. To pomeni, da se je konkretna presoja, ki jo je zahtevalo Sodišče, nanašala na predvidevanje, kakšen potek postopka je treba pričakovati po izvršitvi evropskega naloga za prijetje. Vendar Sodišče, kot to razume predložitveno sodišče, ne zahteva, naj se *ex-post* obravnava vprašanje, ali je bila temeljna pravica zadevne osebe do neodvisnega sodišča morda kršena že z izdajo evropskega naloga za prijetje.

DELOVNI DOKUMENT

29 V obravnavanem primeru odločitev na podlagi predvidevanja zaradi narave zadeve ni možna, saj je obravnavani postopek, ko se sprejme odločitev o razglasitvi izvršljivosti, v dvostranskem razmerju med Zvezno republiko Nemčijo in Republiko Poljsko končan.

30 V obravnavanem primeru bi bila zato možna zgolj presoja, ali je kršitev načela pravne države, ugotovljena v prvi fazi, v drugi fazi vplivala tudi na konkreten primer. Če pa je neodvisnost sodstva kot v obravnavanem primeru v Republiki Poljski zaradi strukturnih posegov v pravosodni sistem na splošno okrnjena, si sploh ni mogoče zamisliti postopka, v katerem bi bilo mogoče zanikati kršitev temeljne pravice do poštenega sojenja. Ali so pravosodne reforme, ki so bile 7. avgusta 2018 oziroma 16. julija 2019 že sprejete, v obravnavanem primeru vplivale na odločitev Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (okrajno sodišče v Szczecin-Prawobrzeżu), *ex post* ni več mogoče ugotoviti. Vsekakor pa tega s potrebno gotovostjo ni mogoče izključiti.

31 Iz tega izhaja, da je treba, če sodišče izvršitvene države članice, ki je pristojno za odločitev o razglasitvi izvršljivosti, na podlagi člena 3(4) Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ v povezavi s členom 2 PEU zavrne priznanje sodbe, ker pravosodni sistem v odreditveni državi članici ob sprejemanju odločitve o razglasitvi izvršljivosti ni več v skladu z načelom pravne države iz člena 2 PEU, še toliko manj presojati, ali je v konkretnem primeru prišlo do kršitve temeljnih pravic ali tveganja za njihovo kršitev.

32 Predložitveno sodišče v zvezi s četrtim vprašanjem ne podaja pojasnil.

DELOVNI DOKUMENT